

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/99/2017
Identifikačné číslo spisu: 7506210124
Dátum vydania rozhodnutia: 31.10.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Mária Trubanová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:7506210124.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ K. S., bývajúcej v F., 2/ O. K., bývajúcej vo C., 3/ I. N., bývajúcej v D., 4/ W. X., bývajúcej vo C. a 5/ Q. A., bývajúceho vo C., proti žalovaným 1/ X. A., bývajúcemu vo C., zastúpenému JUDr. Adriánou Kmecovou, advokátkou so sídlom v Košiciach, Moldavská cesta č. 6, 2/ K. A., bývajúcemu vo C., 3/ K. A., bývajúcemu vo C., o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Košice - okolie pod sp. zn. 1 4 C 205/2006, o dovolaní žalovaných 1/ až 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 17. februára 2016 sp. zn. 11 Co 506/2014, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo 17. februára 2016 sp. zn. 11 Co 506/2014 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice - okolie (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 5. decembra 2013 č. k. 14 C 205/2006-128 určil, že do dedičstva po neb. Q. A., nar. M. XXXX a zomr. M. XXXX, naposledy bytom H., patria nehnuteľnosti zapísané na Okresnom úrade Košice v kat. úz. D. na LV č. XXXX ako orná pôda na parc. E č. 436 s výmerou 1536 m², ako orná pôda na parc. E č. 437 s výmerou 1179 m², ako trvalé trávnaté porasty na parc. E č. 438 s výmerou 243 m² v podiele 1/2 pod B1, na Okresnom úrade Košice, v kat. úz. D. na LV č. XXXX ako trvalé trávnaté porasty na parc. E č. 439 s výmerou 178 m² v podiele 1/2 pod B1, na Okresnom úrade Košice-okolie v kat. úz. C. na LV č. XXXX ako orná pôda na parc. E č. 424 s výmerou 17 825 m², ako orná pôda na parc. E č. 433 s výmerou 18 267 m², na Okresnom úrade Košice-okolie v kat. úz. C. na LV č. XXXX ako orná pôda na parc. E č. 151/1 s výmerou 9504 m² v podiele 2/8 pod B1, na Okresnom úrade Košice v kat. úz. C. na LV č. XXXX ako orná pôda na parc. E č. 246 s výmerou 22 324 m² v podiele 7/10 pod B1, na Okresnom úrade Košice, v kat. úz. C. na LV č. XXXX ako orná pôda na parc. E č. 172 s výmerou 2840 m², ako orná pôda na parc. E č. 212 s výmerou 1662 m² a ako záhrady na parc. E č. 22 s výmerou 2428 m² v podiele 1/2 pod B1, na Okresnom úrade Košice v kat. úz. C. na LV č. XXXX ako orná pôda na parc. E č. 264/1 s výmerou 25 752 m² v podiele 2/8 pod B1, na Okresnom úrade Košice v kat. úz. C. na LV č. XXXX ako orná pôda na parc. E č. 207/1 s výmerou 47 162 m² a ako chmeľnice na parc. E č. 231/1 s výmerou 47 244 m² v podiele 39/240 pod B12. Tiež vyslovil, že žalovaní 1/ až 3/ sú povinní spoločne a

nerozdielne zaplatiť žalobcom trovy konania vo výške 1 261,26 € do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

2. Na odvolanie žalovaných Krajský súd v Košiciach rozsudkom zo 17. februára 2016 sp. zn. 11 Co 506/2014 rozsudok súdu prvej inštancie, okrem výroku o trovách konania, ako vecne správny v zmysle § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. potvrdil. Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o trovách konania zrušil a v zrušenom rozsahu vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. V odôvodnení uviedol, že sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, na správnosť ktorých poukázal.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalovaní (ďalej aj „dovolatelia“) 16. mája 2016 dovolanie, v ktorom navrhli napadnutý rozsudok a tiež rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, resp. konanie zastaviť z dôvodu, že v konaní došlo k vadám podľa § 237 písm. b/, e/, f/ a g/ O.s.p. Namietli, že odvolací súd rovnako ako súd prvej inštancie sa nedostatočne vysporiadali s vadou konania, ktorú zapríčinili spoločne všetci žalobcovia pri vytváraní procesného spoločenstva s tzv. non-subjektom. Odvolaciemu súdu vytkol, že sa nevysporiadali s vadou konania, ktorú zapríčinil súd prvej inštancie absenciou výzvy podľa § 118 ods. 4 O.s.p. Poznamenali, že konania na oboch súdoch vykazujú zjavné nerovnaké zaobchádzanie s účastníkmi konania, najmä v rámci chaotického dokazovania. Zdôraznili, že bez akéhokolvek povšimnutia ostala aj namietaná zaujatosť konajúceho sudcu na prvoinštančnom súde.

4. Žalobcovia v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalovaných žiadali dovolanie ako nedôvodné odmietnuť a priznať žalobcom náhradu trov konania.

5. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku, zákona č. 160/2015 Z.z. (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany s právnickým vzdelaním (§ 429 ods. 2 písm. a/ CSP) a strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorých neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie treba zrušiť.

7. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016 (16. mája 2016), t. j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“), dovolací súd postupoval v zmysle vyššie citovaného ustanovenia § 470 ods. 2 CSP a prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle § 236, § 237 ods. 1 a § 238 O.s.p.

8. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (viď § 236 ods. 1 O.s.p.). Dôvody prípustnosti dovolania proti rozsudku vymedzoval § 238 O.s.p. a proti uzneseniu § 239 O.s.p. Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu tiež vtedy, ak v konaní došlo k najzávažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p.

9. Na vady konania, ktoré sú uvedené v § 237 ods. 1 O.s.p., je dovolací súd povinný prihliadať bez ohľadu na to, či ich dovolateľ uplatnil alebo neuplatnil (viď § 242 ods. 1 O.s.p.).

10. V zmysle článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „Dohovor“) každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo a verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávisle a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhoduje o jeho občianskych právach a záväzkoch. V zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru jednou zo všeobecných záruk spravodlivého prejednávania veci pred súdom je zásada „rovnosti zbraní“. Tento princíp je jeden zo znakov širšieho konceptu spravodlivého súdneho konania a vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť jej protistrane. Koncept spravodlivého súdneho konania v sebe implikuje právo na kontradiktórne konanie, podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť predložiť nielen všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa pred ním. Požiadavka, aby procesné strany v konaní mali možnosť dozvedieť sa a vyjadriť sa ku všetkým zhromaždeným dôkazom alebo k stanoviskám pripojeným v spise, sa aplikuje aj na odvolacie konanie.

11. Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti

Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia (obdobne pozri aj rozsudok ESĽP vo veci Niderst-Huber proti Švajčiarsku č. 18990/91, 18.2.1997, § 27). V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých predložených dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru (rovnako tak v rozsudku vo veci Niderst-Huber proti Švajčiarsku, § 29).

12. Právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov je súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie. Pritom nie je podstatné, či podľa názoru odvolacieho súdu ide o podanie skutkovo a právne významné alebo bezvýznamné, pretože túto skutočnosť posudzuje výlučne druhá strana konania. Každá strana musí mať možnosť nielen predložiť dôkazy a argumenty, ktoré považuje za nutné a to, aby jej požiadavky uspeli, ale aj zoznámiť sa s každým dokladom a pripomienkami predloženými súdu a účely ovplyvnenia jeho rozhodnutia a vyjadriť sa k nim. Kontradiktórny spor znamená možnosť strany popierať (contra dicere) požiadavky a argumenty druhej strany a právo na to, aby vypočuli jej argumenty a návrhy (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 31/2016, III. ÚS 32/2015, I. ÚS 276/2016, I. ÚS 230/03, IV. ÚS 186/09, II. ÚS 18/2013).

13. Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmvanej veci potrebné zohľadniť, že k odvolaniu žalovaných (viď č. I. 137 spisu) sa písomne vyjadrili žalobcovia podaním osobne podaným na Krajskom súde v Košiciach 26. augusta 2014 (č. I. 155 spisu), žalovaní ale nemali možnosť sa o ňom dozvedieť a prípadne sa k nemu aj vyjadriť, lebo súd im toto vyjadrenie žalobcov nedoručil. Opomenutím doručenia tohto vyjadrenia žalovaným došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru a tým k odňatiu ich možnosti konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

14. Keďže odvolací súd nesprávnym procesným postupom odňal žalovaným možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.), bolo ich dovolanie nielen procesne prípustné, ale aj dôvodné. Rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou vadou, nemôže byť považované za vecne správne, preto dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec vrátil Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

15. Vzhľadom na dôvod zrušenia napadnutého rozhodnutia (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) dovolací súd v súlade s doterajšou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu, neskúmal opodstatnenosť ďalších dovolacích námietok vznesených dovolateľmi (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 44/2015, 2 Cdo 111/2014, 3 Cdo 4/2012, 4 Cdo 263/2013, 5 Cdo 241/2013, 6 Cdo 591/2015, 7 Cdo 212/2014, 8 Cdo 137/2015).

16. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.